Sri Sundarakanda Navaham

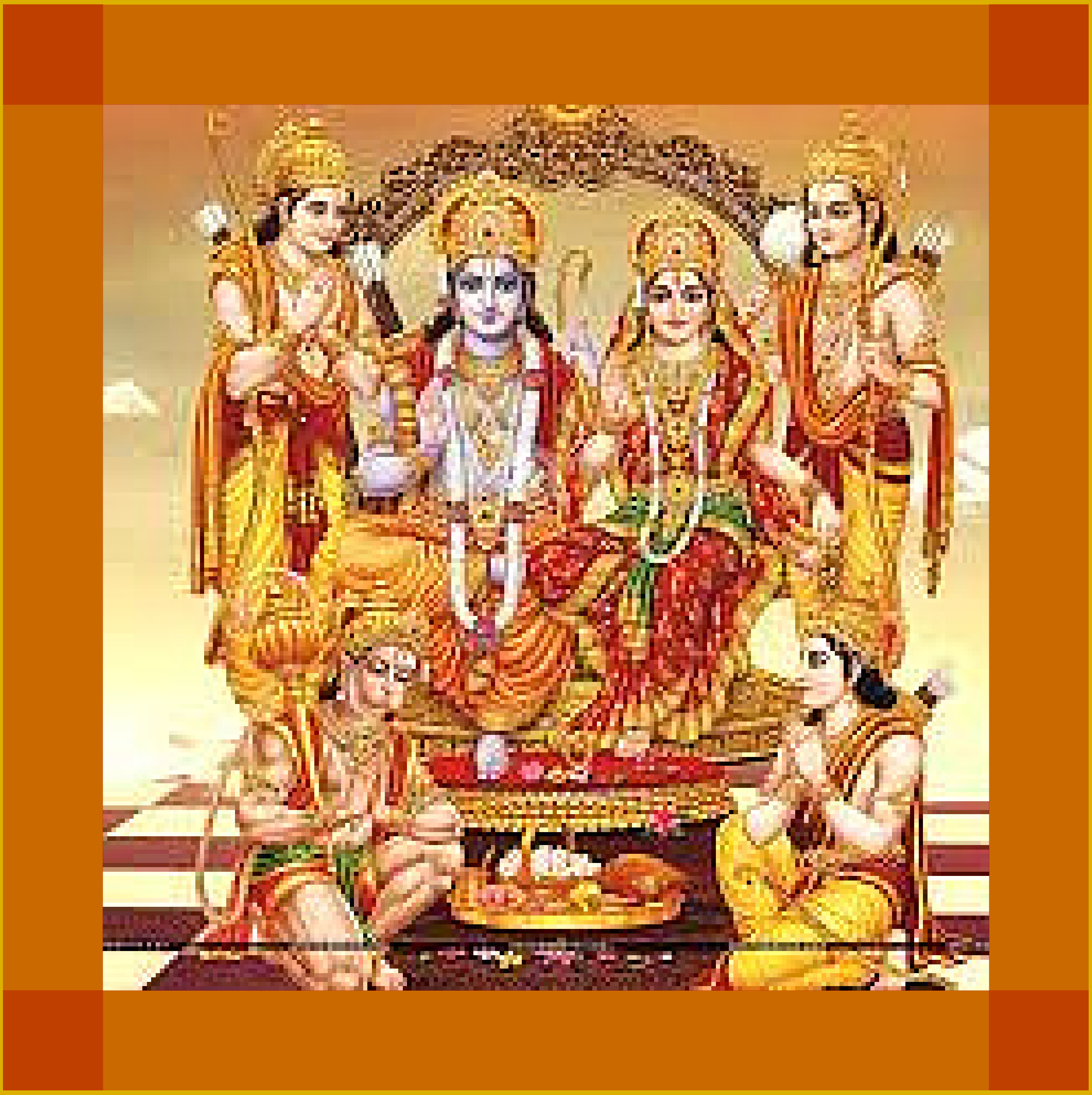

Day 4- Sargas 18-27

Courtesy:
Upanishad Siddhanta Acharya Peetham
www.jeeyarkakinada.com

పారాయణారంభమున చదువవలసిన శ్లోకములు

ఆచార్యస్తుతిః

శ్రీశైలేశదయాపాత్రం, ధీభక్త్యాది గుణార్ణవమ్,
యతీంద్రప్రవణం వందే, రమ్యజామాతరం మునిమ్ 1

లక్ష్మీనాథసమారంభాం, నాథయామున మధ్యమామ్,
అస్మదాచార్య పర్యంతాం, వందే గురుపరంపరామ్ 2

యో నిత్య మచ్యుతపదాంబుజ యుగ్మరుక్మ,
వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే,
అస్మద్గురో ర్భగవతోఽస్య దయైకసింధోః,
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 3

మాతాపిత యువతయస్తనయా విభూతిః,
సర్వం యదేవ నియమేన మదన్వయానామ్,
ఆద్యస్య నః కులపతేః వకుళాభిరామం,
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా 4

భూతం సరశ్చ మహదాహ్వయ భట్టనాథ,
శ్రీ భక్తిసార కులశేఖర యోగివాహాన్,
భక్తాంఘ్రిరేణు పరకాలయతీంద్ర మిశ్రాన్,
శ్రీమత్ పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మి నిత్యమ్. 5

పితామహస్యాపి పితామహాయ, ప్రాచేతసాదేశ ఫలప్రదాయ,
శ్రీ భాష్యకారోత్తమ దేశికాయ, శ్రీశైలపూర్ణాయ నమో నమస్తాత్. 6

కూజంతం రామరామేతి, మధురం మధురాక్షరమ్,
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం, వందే వాల్మీకికోకిలమ్. 7

వాల్మీకే ర్మునిసింహస్య, కవితావనచారిణః.
శృణ్వన్ రామకథానాదం, కో న యాతి పరాంగతిమ్. 8

యః పిబన్ సతతం రామ, చరితామృతసాగరమ్,
అతృప్తస్తం మునిం వందే, ప్రాచేతస మకల్మషమ్. 9

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసమ్,
రామాయణ మహామాలా, రత్నం వందే ఽనిలాత్మజమ్ 10

అంజనానందనం వీరం, జానకీశోకనాశనమ్,
కపీశ మక్షహంతారం, వందే లంకాభయంకరమ్ 11

ఆమిషీకృత మార్తాండం, గోష్పదీకృత సాగరమ్,
తృణీకృత దశగ్రీవమ్, ఆంజనేయం నమామ్యహమ్ 12

మనోజవం మారుతతుల్య వేగం, జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్,
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం, శ్రీరామదూతం శిరసానమామి. 13

ఉల్లంఘ్య సిన్ధోః సలిలం సలీలం, యశ్శోకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః,
ఆదాయ తేనైవ దదాహ లంకాం, నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయమ్. 14

ఆంజనేయ మతిపాటలాననం, కాంచనాద్రికమనీయ విగ్రహమ్,
పారిజాత తరుమూల వాసినం, భావమామి పవమాన నందనమ్. 15

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం, తత్ర తత్ర కృత మస్తకాంజలిమ్,
బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచనం, మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్. 16

వేద వేద్యే పరేపుంసి, జాతే దశరథాత్మజే,
వేదః ప్రాచేతసా దాసీత్, సాక్షాత్ రామాయణాత్మనా. 17

తదుపగత సమాస సంధియోగం
సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్,
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం,
దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్వమ్. 18

శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజ మప్రమేయం,
సీతాపతిం రఘుకులాన్వయ రత్నదీపమ్,
ఆజానుబాహు మరవిందదళాయతాక్షం,
రామం నిశాచరవినాశకరం నమామి 19

వైదేహీ సహితం సురుద్రుమతలే హైమే మహామండపే
మధ్యే పుష్పక మాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్,
అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్.

శ్రీరామం భజే శ్యామలమ్

(ఇంతవరకు విన్నపించి ఇక సంపుటీకరణ
శ్లోకములు చదివి పారాయణ ప్రారంభించవచ్చును.)

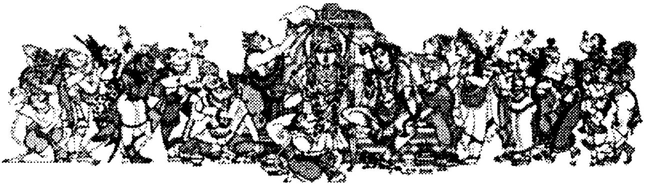

సంపుటీకరణ శ్లోకములు

శ్లో॥ ఆపదామపహర్తారం,
దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం,
భూయోభూయో నమామ్యహం ॥

శ్లో॥ శంపామధ్య స్ఫురన్నీల,
తోయద ద్యుతి విగ్రహం ।
సీతయా ఆలింగితం రామం,
కలయే అభీష్ట సిద్ధయే ॥

శ్లో॥ ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ,
రామో దాశరథిర్యది ।
పౌరుషేచ అప్రతిద్వంద్వః,
శరైనం జహి రావణిమ్ ॥

శ్లో॥ సకృదేవ ప్రపన్నాయ,
తవాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యో,
దదామ్యేతత్ వ్రతం మమ ॥

శ్లో॥ త్వమస్మిన్ కార్యనిర్యోగే,
ప్రమాణం హరిసత్తమ ।
రాఘవః త్వత్సమారంభాత్,
మయియత్నపరో భవేత్ ॥

హరిఃఓమ్

ఓమ్ శ్రీరామాయ నమః

శ్రీ మద్రామాయణే, సుందరకాండే

సప్తదశ స్సర్గః (17)

ముమోచ హనుమాం స్తత్ర, నమశ్చక్రే చ రాఘవం
నమస్కృత్వా స రామాయ, లక్ష్మణాయ చ వీర్యవాన్. 32

సీతాదర్శనసంహృష్టో, హనూమాన్ సంవృతోఽభవత్.

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే సప్తదశ స్సర్గః.

అష్టాదశ స్సర్గః (18)

తథా విప్రేక్షమాణస్య, వనం పుష్పితపాదపం
విచిన్వతశ్చ వైదేహీం, కించి చ్ఛేషా నిశాఽభవత్. 1

షడంగవేద విదుషాం, క్రతుప్రవర యాజినాం
శుశ్రావ బ్రహ్మఘోషాం శ్చ, విరాత్రే బ్రహ్మ రక్షసామ్. 2

అథ మంగళవాదిత్రైః, శబ్దైః శ్రోత్రమనోహరైః
ప్రాబుధ్యత మహాబాహుః, దశగ్రీవో మహాబలః. 3

విబుధ్యతు యథాకాలం, రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్
స్రస్తమాల్యాంబరధరో, వైదేహీ మన్వచింతయత్. 4

భృశం నియుక్త స్తస్యాం చ, మదనేన మదోత్కటః
న స తం రాక్షసః కామం, శశా కాత్మని గూహితుమ్. 5

స సర్వాభరణై ర్యుక్తో, బిభ్రత్ర్ శ్రియ మనుత్తమాం
తాం నగై ర్బహుభి ర్జుష్టాం, సర్వపుష్పఫలోపగైః. 6

వృతాం పుష్కరిణీభిశ్చ, నానాపుష్పోపశోభితాం
సదామదైశ్చ విహగైః, విచిత్రాం పరమాద్భుతామ్. 7

ఈహామృగైశ్చ వివిధైః, జుష్టాం దృష్టిమనోహరైః
వీథీ స్సంప్రేక్షమాణశ్చ, మణికాంచనతోరణాః. 8

నానామృగగణాకీర్ణాం, ఫలైః ప్రపతి తైర్వృతాం
అశోకవనికా మేవ, ప్రావిశ త్సంతత ద్రుమామ్. 9

అంగనాశతమాత్రం తు, తం వ్రజంత మనువ్రజత్
మహేంద్ర మివ పౌలస్త్యం, దేవగంధర్వ యోషితః. 10

దీపికాః కాంచనీః కాశ్చిత్, జగృహు స్తత్ర యోషితః
వాలవ్యజనహస్తాశ్చ, తాలవృంతాని చాపరాః. 11

కాంచనై రపి భృంగారైః, జహ్రు స్సలిల మగ్రతః
మండలాగ్రాన్ బృసీం చైవ, గృహ్యాఽన్యాః పృష్ఠతోయయుః. 12

కాచి ద్రత్నమయీం స్థాలీం, పూర్ణాం పానస్య భామినీ
దక్షిణా దక్షిణే నైవ, తదా జగ్రాహ పాణినా. 13

రాజహంస ప్రతీకాశం, ఛత్రం పూర్ణశశిప్రభం
సౌవర్ణదండ మపరా, గృహీత్వా పృష్ఠతో యయౌ. 14

నిద్రామదపరీతాక్ష్యో, రావణ స్యోత్తమాః స్త్రియః
అనుజగ్ముః పతిం వీరం, ఘనం విద్యుల్లతా ఇవ. 15

వ్యావిద్ధహార కేయూరాః, సమామృదిత వర్ణకాః
సమాగళిత కేశాంతాః, సస్వేదవదనా స్తథా. 16

ఘూర్ణంత్యో మదశేషేణ, నిద్రయా చ శుభాననాః
స్వేదక్లిష్టాంగ కుసుమాః, సుమాల్యాకులమూర్ధజాః 17

ప్రయాంతం నైర్‌ృతపతిం, నార్యో మదిరలోచనాః
బహుమానా చ్చ కామాచ్చ, ప్రియా భార్యా స్తమన్వయుః. 18

స చ కామపరాధీనః, పతి స్తాసాం మహాబలః
సీతాసక్తమనా మందో, మదాంచితగతి ర్బభౌ. 19

తతః కాంచీనినాదం చ, నూపురాణాం చ నిస్స్వనం
శుశ్రావ పరమస్త్రీణాం, స కపి ర్మారుతాత్మజః. 20

తం చాప్రతిమకర్మాణం, అచింత్య బలపౌరుషం
ద్వారదేశ మనుప్రాప్తం, దదర్శ హనుమాన్ కపిః. 21

దీపికాభి రనేకాభిః, సమంతా దవభాసితం
గంధతైలావసి క్తాభిః, హ్రియమాణాభి రగ్రతః. 22

కామదర్పమదై ర్యుక్తం, జిహ్మతామ్రాయతేక్షణం
సమక్షమివ కందర్పం,అపవిద్ధశరాసనమ్. 23

మథితామృత ఫేనాభం, అరజోవస్త్ర ముత్తమం
సలీల మనుకర్షంతం, విస్రస్తం సక్త మంగదే. 24

తం పత్త్రవిటపే లీనః, పత్రపుష్పఘనావృతః
సమీప మివ సంక్రాంతం, నిధ్యాతు ముపచక్రమే. 25

అవేక్షమాణ స్తు తతో, దదర్శ కపికుంజరః
రూపయౌవన సంపన్నా, రావణస్య వరస్త్రియః. 26

తాభిః పరివృతో రాజా, సురూపాభి ర్మహాయశాః
తన్మృగద్విజసంఘుష్టం, ప్రవిష్టః ప్రమదావనమ్. 27

క్షీబో విచిత్రాభరణః, శంకుకర్ణో మహాబలః
తేన విశ్రవసః పుత్రః, స దృష్టో రాక్షసాధిపః. 28

వృతః పరమనారీభిః, తారాభి రివ చంద్రమాః
తం దదర్శ మహాతేజాః, తేజోవంతం మహాకపిః. 29

రావణోఽయం మహాబాహుః, ఇతి సంచింత్య వానరః
అవప్లుతో మహాతేజా, హనూమా న్మారుతాత్మజః. 30

స తథాఽప్యుగ్రతేజాస్సః, నిర్ధూత స్తస్య తేజసా
పత్త్రగుహ్యాంతరే సక్తో, హనూమాన్ సంవృతోఽభవత్. 31

సతా మసితకేశాంతాం, సుశ్రోణీం సంహతస్తనీం
దిదృక్షు రసితాపాంగాం, ఉపావర్తత రావణః. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే అష్టాదశ స్సర్గః

ఏకోనవింశ స్సర్గః (19)

తస్మిన్నేవ తతః కాలే, రాజపుత్రీ త్వనిందితా
రూపయౌవన సంపన్నం, భూషణోత్తమ భూషితమ్ 1

తతో దృష్ట్వైవ వైదేహీ, రావణం రాక్షసాధిపం
ప్రావేపత వరారోహా, ప్రవాతే కదళీ యథా 2

అచ్ఛా ద్యోదర మూరుభ్యాం, బాహుభ్యాం చ పయోధరౌ
ఉపవిష్టా విశాలాక్షీ, రుదంతీ వరవర్ణినీ 3

దశగ్రీవస్తు వైదేహీం, రక్షితాం రాక్షసీగణైః
దదర్శ సీతాం దుఃఖార్తాం, నావం సన్నా మివార్ణవే 4

అసంవృతాయా మాసీనాం, ధరణ్యాం సంశ్రితవ్రతాం
ఛిన్నాం ప్రపతితాం భూమౌ, శాఖా మివ వనస్పతేః 5

మలమండన చిత్రాంగీం, మండనార్హా మమండితాం
మృణాళీ పంకదిగ్ధేవ, విభాతి న విభాతి చ 6

సమీపం రాజసింహస్య, రామస్య విదితాత్మనః
సంకల్పహయ సంయుక్తైః, యాంతీ మివ మనోరథైః 7

శుష్యంతీం రుదతీ మేకాం, ధ్యానశోకపరాయణాం
దుఃఖస్యాంత మపశ్యంతీం, రామాం రామ మనువ్రతామ్. 8

వేష్టమానాం తథాఽఽవిష్టాం, పన్నగేంద్రవధూ మివ
ధూప్యమానాం గ్రహే ణేవ, రోహిణీం ధూమకేతునా 9

వృత్తశీలకులే జాతాం, ఆచారవతి ధార్మికే
పునస్సంస్కార మాపన్నాం, జాతా మివ చ దుష్కులే 10

అభూతే నాపవాదేన, కీర్తిం నిపతితా మివ
ఆమ్నాయానా మయోగేవ, విద్యాం ప్రశిథిలా మివ 11

సన్నా మివ మహాకీర్తిం, శ్రద్ధా మివ విమానితాం
పూజా మివ పరిక్షీణాం, ఆశాం ప్రతిహతా మివ 12

ఆయతీ మివ విధ్వస్తాం, ఆజ్ఞాం ప్రతిహతా మివ
దీప్తా మివ దిశం కాలే, పూజా మపహృతా మివ 13

పద్మినీ మివ విధ్వస్తాం, హతశూరాం చమూ మివ
ప్రభా మివ తమోధ్వస్తాం, ఉపక్షీణా మివాఽపగామ్ 14

వేదీ మివ పరామృష్టాం, శాంతా మగ్ని శిఖా మివ
పౌర్ణమాసీ మివ నిశాం, రాహుగ్రస్తేందు మండలామ్ 15

ఉత్కృష్టపర్ణ కమలాం, విత్రాసిత విహంగమాం
హస్తిహస్త పరామృష్టాం, ఆకులాం పద్మినీ మివ 16

పతిశోకాతురాం శుష్కాం, నదీం విస్రావితా మివ
పరయా మృజయా హీనాం, కృష్ణపక్షనిశా మివ 17

సుకుమారీం సుజాతాంగీం, రత్న గర్భగృహోచితాం
తప్యమానా మివోష్ణేన, మృణాళీమచిరోద్ధృతామ్ 18

గృహీతా మాళితాం స్తంభే, యూథపేన వినాకృతామ్
నిశ్వసంతీం సుదుఃఖార్తాం, గజరాజవధూ మివ 19

ఏకయా దీర్ఘయా వేణ్యా, శోభమానా మయత్నతః
నీలయా నీరదాపాయే, వనరాజ్యా మహీ మివ 20

ఉపవాసేన శోకేన, ధ్యానేన చ భయేన చ
పరిక్షీణాం కృశాం దీనాం, అల్పాహారాం తపోధనామ్ 21

ఆయాచమానాం దుఃఖార్తాం, ప్రాంజలిం దేవతా మివ
భావేన రఘుముఖ్యస్య, దశగ్రీవ పరాభవమ్ 22

సమీక్షమాణాం రుదతీ మనిందితాం
సుపక్ష్మతామ్రాయత శుక్లలోచనామ్
అనువ్రతాం రామ మతీవ మైథిలీం
ప్రలోభయామాస వధాయ రావణః 23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకోనవింశ స్సర్గః

వింశస్సర్గః (20)

స తాం పతివ్రతాం దీనాం, నిరానందాం తపస్వినీం
సాకారై ర్మధురై ర్వాక్యైః, న్యదర్శయత రావణః. 1

మాం దృష్ట్వా నాగనాసోరు, గూహమానా స్తనోదరం
అదర్శన మివాత్మానం, భయా న్నేతుం త్వమిచ్ఛసి. 2

కామయే త్వాం విశాలాక్షి, బహుమన్యస్వ మాం ప్రియే
సర్వాంగగుణ సంపన్నే, సర్వలోక మనోహరే 3

నేహకేచి న్మనుష్యా వా, రాక్షసాః కామరూపిణః
వ్యపసర్పతు తే సీతే, భయం మత్తస్సముత్థితమ్. 4

స్వధర్మో రక్షసాం భీరు, సర్వథైవ న సంశయః
గమనం వా పరస్త్రీణాం, హరణం సంప్రమథ్య వా. 5

ఏవం చైత దకామాం తు, న త్వాం స్ప్రక్ష్యామి మైథిలి
కామం కామ శ్శరీరే మే, యథాకామం ప్రవర్తతామ్. 6

దేవి నేహ భయం కార్యం, మయి విశ్వసిహి ప్రియే
ప్రణయస్వ చ తత్త్వేన, మైవం భూ శ్శోకలాలసా. 7

ఏకవేణీ ధరాశయ్యా, ధ్యానం మలిన మంబరం
అస్థానేఽప్యు పవాసశ్చ, నైతా న్యౌపయికాని తే. 8

విచిత్రాణి చ మాల్యాని, చందనా న్యగరూణి చ
వివిధాని చ వాసాంసి, దివ్యాన్యా భరణాని చ. 9

మహార్హాణి చ పానాని, శయనా న్యాసనాని చ
గీతం నృత్తం చ వాద్యం చ, లభ మాం ప్రాప్య మైథిలి. 10

స్త్రీరత్న మసి మైవం భూః, కురు గాత్రేషు భూషణం
మాం ప్రాప్య హి కథం ను స్యాత్, త్వమనర్హా సువిగ్రహే. 11

ఇదం తే చారు సంజాతం, యౌవనం వ్యతివర్తతే
య దతీతం పునర్నైతి, స్రోత శ్శీఘ్ర మపామివ 12

త్వాం కృత్వోపరతో మన్యే, రూపకర్తా స విశ్వసృట్
న హి రూపోపమా త్వన్యా, త వాస్తి శుభదర్శనే. 13

త్వాం సమాసాద్య వైదేహి, రూపయౌవన శాలినీం
కః పుమా నతివర్తేత, సాక్షాదపి పితామహః. 14

య ద్య త్పశ్యామి తే గాత్రం, శీతాంశు సదృశాననే
తస్మిం స్తస్మిన్ పృథుశ్రోణి, చక్షు ర్మమ నిబధ్యతే. 15

భవ మైథిలి భార్యా మే, మోహ మేనం విసర్జయ
బహ్వీనా ముత్తమస్త్రీణాం, ఆహృతానా మితస్తతః. 16

సర్వాసా మేవ భద్రంతే, మ మాగ్రమహిషీ భవ
లోకేభ్యో యాని రత్నాని, సంప్రమ థ్యాహృతాని వై. 17

తాని మే భీరు సర్వాణి, రాజ్యం చైత దహం చ తే
విజిత్య పృథివీం సర్వాం, నానానగర మాలినీమ్. 18

జనకాయ ప్రదాస్యామి, తవ హేతో ర్విలాసిని
నేహ పశ్యామి లోకేఽన్యం, యో మే ప్రతిబలో భవేత్. 19

పశ్య మే సుమహ ద్వీర్యం, అప్రతిద్వంద్వ మాహవే
అసకృ త్సంయుగే భగ్నా, మయా విమృదిత ధ్వజాః. 20

అశక్తాః ప్రత్యనీకేషు, స్థాతుం మమ సురాసురాః
ఇచ్ఛయా క్రియతా మద్య, ప్రతికర్మ తవోత్తమమ్ 21

సప్రభా ణ్యవసజ్యంతాం, తవాంగే భూషణాని చ
సాధు పశ్యామి తే రూపం, సంయుక్తం ప్రతికర్మణా. 22

ప్రతికర్మాభిసంయుక్తా, దాక్షిణ్యేన వరాననే!
భుంక్ష్వ భోగా న్యథాకామం, పిబ భీరు! రమస్వ చ. 23

యథేష్టం చ ప్రయచ్ఛ త్వం, పృథివీం వా ధనాని చ
లలస్వ మయి విస్రబ్ధా, ధృష్ట మాజ్ఞాపయస్వ చ. 24

మత్ప్రసాదా ల్లలంత్యాశ్చ, లలంతాం బాంధవా స్తవ
ఋద్ధిం మామనుపశ్య త్వం, శ్రియం భద్రే! యశశ్చ మే. 25

కిం కరిష్యసి రామేణ, సుభగే! చీరవాససా
నిక్షిప్తవిజయో రామో, గతశ్రీ ర్వనగోచరః. 26

వ్రతీ స్థండిలశాయీ చ, శంకే జీవతి వా న వా
న హి వైదేహి రామః త్వాం, ద్రష్టుం వా ప్యుపలప్స్యతే. 27

పురో బలాకై రసితైః, మేఘై ర్జ్యోత్స్నా మి వావృతాం
న చాపి మమ హస్తా త్త్వాం, ప్రాప్తు మర్హతి రాఘవః. 28

హిరణ్యకశిపుః కీర్తిం, ఇంద్రహస్తగతా మివ
చారుస్మితే! చారుదతి, చారునేత్రే! విలాసిని. 29

మనో హరసి మే భీరు, సుపర్ణః పన్నగం యథా
క్లిష్టకౌశేయ వసనాం, తన్వీ మప్యనలంకృతామ్. 30

త్వాం దృష్ట్వా స్వేషు దారేషు, రతిం నోపలభామ్యహం
అంతఃపురనివాసిన్యః, స్త్రియ స్సర్వగుణాన్వితాః 31

యావంత్యో మమ సర్వాసాం, ఐశ్వర్యం కురు జానకి
మమ హ్యసితకేశాంతే, త్రైలోక్యప్రవరా స్స్త్రియః. 32

తా స్త్వాం పరిచరిష్యంతి, శ్రియ మప్సరసో యథా
యాని వైశ్రవణే సుభ్రు, రత్నాని చ ధనాని చ. 33

తాని లోకాంశ్చ సుశ్రోణి, మాం చ భుంక్ష్వ యథాసుఖం
న రామ స్తపసా దేవి, న బలేన న విక్రమైః. 34

న ధనేన మయా తుల్యః, తేజసా యశసాఽపి వా
పిబ విహర రమస్వ భుంక్ష్వ భోగాన్
ధననిచయం ప్రదిశామి మేదినీం చ
మయి లల లలనే యథాసుఖం త్వం
త్వయి చ సమేత్య లలంతు బాంధవాస్తే. 35

కుసుమిత తరుజాల సంతతాని
భ్రమరయుతాని సముద్రతీరజాని
కనక విమల హార భూషితాంగీ
విహర మయా సహ భీరు కాననాని. 36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే వింశ స్సర్గః

ఏకవింశస్సర్గః (21)

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా, సీతా రౌద్రస్య రక్షసః
ఆర్తా దీనస్వరా దీనం, ప్రత్యువాచ శనై ర్వచః. 1

దుఃఖార్తా రుదతీ సీతా, వేపమానా తపస్వినీ
చింతయంతీ వరారోహా, పతి మేవ పతివ్రతా. 2

తృణ మంతరతః కృత్వా, ప్రత్యువాచ శుచిస్మితా
నివర్తయ మనోమత్తః, స్వజనే క్రియతాం మనః. 3

న మాం ప్రార్థయితుం యుక్తం, సుసిద్ధిమివ పాపకృత్
అకార్యం న మయా కార్యం, ఏకపత్న్యా విగర్హితమ్. 4

కులం సంప్రాప్తయా పుణ్యం, కులే మహతి జాతయా
ఏవ ముక్త్వా తు వైదేహీ, రావణం తం యశస్వినీ. 5

రాక్షసం పృష్ఠతః కృత్వా, భూయో వచన మబ్రవీత్
నాహ మౌపయికీ భార్యా, పరభార్యా సతీ తవ. 6

సాధు ధర్మ మవేక్షస్వ, సాధు సాధువ్రతం చర
యథా తవ తథాఽన్యేషాం, దారా రక్ష్యా నిశాచర. 7

ఆత్మాన ముపమాం కృత్వా, స్వేషు దారేషు రమ్యతామ్
అతుష్టం స్వేషు దారేషు, చపలం చలితేంద్రియమ్. 8

నయంతి నికృతిప్రజ్ఞం, పరదారాః పరాభవం
ఇహ సంతో న వా సంతి, సతో వా నానువర్తసే. 9

తథా హి విపరీతా తే, బుద్ధి రాచారవర్జితా
వచో మిథ్యాప్రణీతాత్మా, పథ్య ముక్తం విచక్షణైః. 10

రాక్షసానా మభావాయ, త్వం వా న ప్రతిపద్యసే
అకృతాత్మాన మాసాద్య, రాజాన మనయే రతమ్. 11

సమృద్ధాని వినశ్యంతి, రాష్ట్రాణి నగరాణి చ
తథేయం త్వాం సమాసాద్య, లంకా రత్నౌఘసంకులా. 12

అపరాధా త్తవైకస్య, న చిరా ద్వినశిష్యతి
స్వకృతై ర్హన్యమానస్య, రావణాఽదీర్ఘదర్శినః. 13

అభినందంతి భూతాని, వినాశే పాపకర్మణః
ఏవం త్వాం పాపకర్మాణం, వక్ష్యంతి నికృతా జనాః 14

దిష్ట్యైత ద్వ్యసనం ప్రాప్తో, రౌద్ర ఇత్యేవ హర్షితాః
శక్యా లోభయితుం నాహం, ఐశ్వర్యేణ ధనేన వా. 15

అనన్యా రాఘవేణాహం, భాస్కరేణ ప్రభా యథా
ఉపధాయ భుజం తస్య, లోకనాథస్య సత్కృతమ్. 16

కథం నామోపధాస్యామి, భుజమన్యస్య కస్యచిత్
అహ మౌపయికీ భార్యా, తస్యైవ వసుధాపతేః. 17

వ్రతస్నాతస్య విప్రస్య, విద్యేవ విదితాత్మనః
సాధు రావణ! రామేణ, మాం సమానయ దుఃఖితామ్. 18

వనే వాశితయా సార్ధం, కరేణ్వేవ గజాధిపం
మిత్ర మౌపయికం కర్తుం, రామః స్థానం పరీప్సతా. 19

వధం చానిచ్ఛతా ఘోరం, త్వయాఽసౌ పురుషర్షభః
విదిత స్స హి ధర్మజ్ఞః, శ్శరణాగత వత్సలః 20

తేన మైత్రీ భవతు తే, యది జీవితు మిచ్ఛసి
ప్రసాదయస్వ త్వం చైనం, శరణాగత వత్సలమ్. 21

మాం చాస్మై ప్రయతో భూత్వా, నిర్యాపయితు మర్హసి
ఏవం హి తే భవేత్ స్వస్తి, సంప్రదాయ రఘూత్తమే. 22

అన్యథా త్వం హి కుర్వాణో, వధం ప్రాప్స్యసి రావణ
వర్జయే ద్వజ్ర ముత్సృష్టం, వర్జయే దంతక శ్చిరమ్. 23

త్వద్విధం తు న సంకృద్ధో, లోకనాథ స్స రాఘవః
రామస్య ధనుష శ్శబ్దం, శ్రోష్యసి త్వం మహాస్వనమ్. 24

శతక్రతువిసృష్టస్య, నిర్ఘోష మశనే రివ
ఇహ శీఘ్రం సుపర్వాణో, జ్వలితాస్యా ఇవోరగాః. 25

ఇషవో నిపతిష్యంతి, రామలక్ష్మణ లక్షణాః
రక్షాంసి పరినిఘ్నంతః, పుర్యా మస్యాం సమంతతః. 26

అసంపాతం కరిష్యంతి, పతంతః కంకవాససః
రాక్షసేంద్రమహాసర్పాన్, స రామగరుడో మహాన్. 27

ఉద్ధరిష్యతి వేగేన, వైనతేయ ఇవోరగాన్
అపనేష్యతి మాం భర్తా, త్వత్త శ్శీఘ్ర మరిందమః. 28

అసురేభ్య శ్శ్రియం దీప్తాం, విష్ణు స్త్రిభి రివ క్రమైః
జనస్థానే హతస్థానే, నిహతే రక్షసాం బలే. 29

అశక్తేన త్వయా రక్షః, కృత మేత దసాధు వై
ఆశ్రమం తు తయో శ్శూన్యం, ప్రవిశ్య నరసింహయోః. 30

గోచరం గతయో ర్భ్రాత్రోః, అపనీతా త్వయాఽధమ
న హి గంధ ముపాఘ్రాయ, రామలక్ష్మణయో స్త్వయా. 31

శక్యం సందర్శనే స్థాతుం, శునా శార్దూలయో రివ
తస్య తే విగ్రహే తాభ్యాం, యుగగ్రహణ మస్థిరమ్. 32

వృత్రస్యే వేంద్రబాహుభ్యాం, బాహో రేకస్య నిగ్రహః
క్షిప్రం తవ స నాథో మే, రామ స్సౌమిత్రిణా సహ. 33

తోయ మల్ప మివాదిత్య, ప్రాణా నా దాస్యతే శరైః

గిరిం కుబేరస్య గతోఽపధాయ వా
సభాం గతో వా వరుణస్య రాజ్ఞః
అసంశయం దాశరథే ర్నమోక్ష్యసే
మహాద్రుమః కాలహతోఽశనే రివ. 34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకవింశ స్సర్గః

ద్వావింశస్సర్గః (22)

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా, పరుషం రాక్షసాధిపః
ప్రత్యువాచ తత స్సీతాం, విప్రియం ప్రియదర్శనామ్. 1

యథా యథా సాంత్వయితా, వశ్యః స్త్రీణాం తథా తథా
యథా యథా ప్రియం వక్తా, పరిభూత స్తథా తథా. 2

సన్ని యచ్ఛతి మే క్రోధం, త్వయి కామ స్సముత్థితః
ద్రవతోఽమార్గ మాసాద్య, హయానివ సుసారథిః. 3

వామః కామో మనుష్యాణాం, యస్మి న్కిల నిబధ్యతే
జనే తస్మిం స్త్వనుక్రోశః, స్నేహశ్చ కిల జాయతే. 4

ఏతస్మా త్కారణాత్ నత్వాం, ఘాతయామి వరాననే!
వధార్హా మవమానార్హాం, మిథ్యాప్రవ్రజితే రతామ్. 5

పరుషా ణీహ వాక్యాని, యాని యాని బ్రవీషి మాం
తేషు తేషు వధో యుక్తః, తవ మైథిలి! దారుణః. 6

ఏవ ముక్త్వా తు వైదేహీం, రావణో రాక్షసాధిపః
క్రోధసంరంభసంయుక్తః, సీతా ముత్తర మబ్రవీత్. 7

ద్వౌ మాసౌ రక్షితవ్యౌ మే, యోఽవధిస్తే మయాకృతః
తత శ్శయన మారోహ, మమ త్వం వరవర్ణిని. 8

ఊర్ధ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం, భర్తారం మా మనిచ్ఛతీమ్
మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థం, ఆరభంతే మహానసే. 9

తాం తర్జ్యమానాం సంప్రేక్ష్య, రాక్షసేంద్రేణ జానకీం
దేవగంధర్వకన్యా స్తాః, విషేదు ర్వికృతేక్షణాః 10

ఓష్ఠప్రకారై రపరాః, వక్త్రనేత్రై స్తథాఽపరాః
సీతా మాశ్వాసయామాసుః, తర్జితాం తేన రక్షసా. 11

తాభి రాశ్వాసితా సీతా, రావణం రాక్షసాధిపం
ఉవా చాఽత్మహితం వాక్యం, వృత్తశౌండీర్యగర్వితమ్. 12

నూనం న తే జనః కశ్చిత్, అస్తి నిశ్రేయసే స్థితః
నివారయతి యో న త్వాం, కర్మణోఽస్మా ద్విగర్హితాత్. 13

మాం హి ధర్మాత్మనః పత్నీం, శచీమివ శచీపతేః
త్వదన్య స్త్రిషు లోకేషు, ప్రార్థయే న్మనసాఽపి కః. 14

రాక్షసాధమ రామస్య, భార్యా మమితతేజసః
ఉక్తవా నసి యత్పాపం, క్వ గత స్తస్య మోక్ష్యసే. 15

యథా దృప్త శ్చ మాతంగః, శశ శ్చ సహితో వనే
తథా ద్విరదవ ద్రామః, త్వం నీచ శశవత్ స్మృతః. 16

స త్వ మిక్ష్వాకునాథం వై, క్షిప న్నిహ న లజ్జసే
చక్షుషో ర్విషయం తస్య, న తావ దుపగచ్ఛసి. 17

ఇమే తే నయనే క్రూరే, విరూపే కృష్ణపింగళే
క్షితౌ న పతితే కస్మాత్, మా మనార్య నిరీక్షతః. 18

తస్య ధర్మాత్మనః పత్నీం, స్నుషాం దశరథస్య చ
కథం వ్యాహరతో మాం తే, న జిహ్వా వ్యవశీర్యతే. 19

అసందేశాత్తు రామస్య, తపస శ్చా నుపాలనాత్
న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ, భస్మ భస్మార్హ తేజసా. 20

నాపహర్తు మహం శక్యా, త్వయా రామస్య ధీమతః
విధి స్తవ వధార్థాయ, విహితో నాత్ర సంశయః. 21

శూరేణ ధనదభ్రాత్రా, బలై స్సముదితేన చ
అపోహ్య రామం కస్మాద్ధి, దారచౌర్యం త్వయా కృతమ్. 22

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా, రావణో రాక్షసాధిపః
వివృత్య నయనే క్రూరే, జానకీ మన్వవైక్షత. 23

నీలజీమూతసంకాశో, మహాభుజశిరోధరః
సింహసత్త్వగతి శ్శ్రీమాన్, దీప్తజిహ్వాగ్రలోచనః. 24

చలాగ్రమకుటః ప్రాంశుః, చిత్రమాల్యాను లేపనః
రక్తమాల్యాంబర ధరః, తప్తాంగద విభూషణః. 25

శ్రోణీసూత్రేణ మహతా, మేచకేన సుసంవృతః
అమృతోత్పాద నద్ధేన, భుజగేనేవ మందరః. 26

తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం, భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః
శుశుభేఽచల సంకాశః, శృంగాభ్యా మివ మందరః. 27

తరుణాదిత్య వర్ణాభ్యాం, కుండలాభ్యాం విభూషితః
రక్తపల్లవ పుష్పాభ్యాం, అశోకాభ్యా మివాచలః. 28

స కల్పవృక్ష ప్రతిమో, వసంత ఇవ మూర్తిమాన్
శ్మశానచైత్యప్రతిమో, భూషితోఽపి భయంకరః. 29

అవేక్షమాణో వైదేహీం, కోపసంరక్త లోచనః
ఉవాచ రావణ స్సీతాం, భుజంగ ఇవ నిశ్వసన్. 30

అనయే నా భిసంపన్నం, అర్థహీన మనువ్రతే
నాశయా మ్యహ మద్య త్వాం, సూర్య స్సంధ్యామివౌజసా. 31

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా, రావణ శ్శత్రురావణః
సందిదేశ తత స్సర్వా, రాక్షసీ ర్ఘోరదర్శనాః. 32

ఏకాక్షీ మేకకర్ణాం చ, కర్ణప్రావరణాం తథా
గోకర్ణీం హస్తికర్ణీం చ, లంబకర్ణీ మకర్ణికామ్. 33

హస్తిపాద్యశ్వపాద్యౌ చ, గోపాదీం పాదచూళికాం
ఏకాక్షీ మేకపాదీం చ, పృథుపాదీ మపాదికామ్. 34

అతిమాత్రశిరోగ్రీవాం, అతిమాత్రకుచోదరీం
అతిమాత్రాస్యనేత్రాం చ, దీర్ఘజిహ్వా మజిహ్వికామ్. 35

అనాసికాం సింహముఖీం, గోముఖీం సూకరీముఖీం
యథా మద్వశగా సీతా, క్షిప్రం భవతి జానకీ. 36

తథా కురుత రాక్షస్యః, సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య చ
ప్రతిలోమానులోమైశ్చ, సామదానాది భేదనైః. 37

ఆవర్జయత వైదేహీం, దండ స్యోద్యమనేన చ
ఇతి ప్రతి సమాదిశ్య, రాక్షసేంద్రః పునః పునః. 38

కామమన్యుపరీతాత్మా, జానకీం పర్యతర్జయత్
ఉపగమ్య తతః క్షిప్రం, రాక్షసీ ధాన్యమాలినీ. 39

పరిష్వజ్య దశగ్రీవం, ఇదం వచన మబ్రవీత్
“మయా క్రీడ మహారాజ, సీతయా కిం తవానయా. 40

వివర్ణయా కృపణయా, మానుష్యా రాక్షసేశ్వర
నూన మస్యా మహారాజ, న దివ్యా న్భోగసత్తమాన్. 41

విదధా త్యమర శ్రేష్ఠః, తవ బాహుబలార్జితాన్
అకామాం కామయానస్య, శరీర ముపతప్యతే. 42

ఇచ్ఛంతీం కామయానస్య, ప్రీతి ర్భవతి శోభనా”
ఏవ ముక్తస్తు రాక్షస్యా, సముత్క్షిప్త స్తతో బలీ. 43

ప్రహస న్మేఘసంకాశో, రాక్షస స్స న్న్యవర్తత
ప్రస్థిత స్స దశగ్రీవః, కంపయన్నివ మేదినీం. 44

జ్వలత్ భాస్కరవర్ణాభం, ప్రవివేశ నివేశనం
దేవగంధర్వకన్యాశ్చ, నాగకన్యాశ్చ సర్వతః 45

పరివార్య దశగ్రీవం వివిశు స్తద్గృహోత్తమమ్

స మైథిలీం ధర్మపరా మవస్థితాం
ప్రవేపమానాం పరిభర్త్స్య రావణః
విహాయ సీతాం మదనేనమోహితః
స్వమేవ వేశ్మ ప్రవివేశ భాస్వరమ్. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే ద్వావింశ స్సర్గః

త్రయోవింశ స్సర్గః (23)

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా, రావణ శ్శత్రురావణః
సందిశ్య చ తత స్సర్వాః, రాక్షసీ ర్నిర్జగామ హ. 1

నిష్క్రాంతే రాక్షసేంద్రే తు, పున రంతఃపురం గతే
రాక్షస్యో భీమరూపా స్తాః, సీతాం సమభిదుద్రువుః. 2

తత స్సీతా ముపాగమ్య, రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
పరం పరుషయా వాచా, వైదేహీ మిద మబ్రువన్. 3

పౌలస్త్యస్య వరిష్ఠస్య, రావణస్య మహాత్మనః
దశగ్రీవస్య భార్యాత్వం, సీతే న బహుమన్యసే. 4

తత స్త్వేకజటా నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్
ఆమంత్ర్య క్రోధతామ్రాక్షీ, సీతాం కరతలోదరీమ్. 5

ప్రజాపతీనాం షణ్ణాం తు, చతుర్థో యః ప్రజాపతిః
మానసో బ్రహ్మణః పుత్రః, పులస్త్య ఇతి విశ్రుతః. 6

పులస్త్యస్య తు తేజస్వీ, మహర్షి ర్మానస స్సుతః
నామ్నా స విశ్రవా నామ, ప్రజాపతిసమ ప్రభః. 7

తస్య పుత్రో విశాలాక్షి, రావణ శ్శత్రురావణః
తస్య త్వం రాక్షసేంద్రస్య, భార్యా భవితు మర్హసి. 8

మయోక్తం చారు సర్వాంగి, వాక్యం కిం నానుమన్యసే
తతో హరిజటానామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్. 9

వివర్త్య నయనే కోపాత్, మార్జార సదృశేక్షణా
యేన దేవా స్త్రయస్త్రింశత్, దేవరాజ శ్చ నిర్జితాః. 10

తస్య త్వం రాక్షేంద్రస్య, భార్యా భవితు మర్హసి
తతస్తు ప్రఘసా నామ, రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా. 11

భర్త్సయంతీ తథా ఘోరం, ఇదం వచన మబ్రవీత్
వీర్యోత్సిక్తస్య శూరస్య, సంగ్రామే ష్వనివర్తినః. 12

బలినో వీర్యయుక్తస్య, భార్యా త్వం కిం న లప్స్యసే
ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం, త్యక్త్వా రాజా మహాబలః. 13

సర్వాసాం చ మహాభాగాం, త్వా ముపైష్యతి రావణః
సమృద్ధం స్త్రీసహస్రేణ, నానారత్నోపశోభితమ్. 14

అంతఃపురం సముత్సృజ్య, త్వా ముపైష్యతి రావణః
అన్యా తు వికటా నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్. 15

అసకృద్దేవతాయుద్ధే, నాగగంధర్వదానవాః
నిర్జితా స్సమరే యేన, స తే పార్శ్వ ముపాగతః. 16

తస్య సర్వసమృద్ధస్య, రావణస్య మహాత్మనః
కి మద్య రాక్షసేంద్రస్య, భార్యాత్వం నేచ్ఛసేఽధమే. 17

తతస్తు దుర్ముఖీ నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్,
యస్య సూర్యో న తపతి, భీతో యస్య చ మారుతః. 18

న వాతిస్మా యతాపాంగే, కిం త్వం తస్య న తిష్ఠసి,
పుష్పవృష్టిం చ తరవో, ముముచు ర్యస్య వై భయాత్. 19

శైలా శ్చ సుభ్రు పానీయం, జలదా శ్చ యదేచ్ఛతి
తస్య నైరృతరాజస్య, రాజరాజస్య భామిని. 20

కిం త్వం న కురుషే బుద్ధిం, భార్యార్థే రావణస్య హి
సాధు తే తత్త్వతో దేవి, కథితం సాధు భామిని.
గృహాణ సుస్మితే వాక్యం, అన్యథా న భవిష్యసి. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే త్రయోవింశ స్సర్గః

చతుర్వింశస్సర్గః (24)

తత స్సీతా ముపాగమ్య, రాక్షస్యో వికృతాననాః
పరుషం పరుషా నార్యః, ఊచు స్తాం వాక్య మప్రియమ్. 1

కిం త్వ మంతఃపురే సీతే, సర్వభూతమనోహరే
మహార్హ శయనోపేతే, న వాస మనుమన్యసే. 2

మానుషీ మానుషస్యై వ, భార్యాత్వం బహుమన్యసే,
ప్రత్యాహర మనో రామాత్, న త్వం జాతు భవిష్యసి. 3

త్రైలోక్య వసుభోక్తారం, రావణం రాక్షసేశ్వరం
భర్తార ముపసంగమ్య, విహరస్వ యథాసుఖమ్. 4

మానుషీ మానుషం తం తు, రామ మిచ్ఛసి శోభనే
రాజ్యా ద్భ్రష్ట మసిద్ధార్థం, విక్లబం త్వ మనిందితే. 5

రాక్షసీనాం వచ శ్శ్రుత్వా, సీతా పద్మనిభేక్షణా
నేత్రాభ్యా మశ్రుపూర్ణాభ్యాం, ఇదం వచన మబ్రవీత్. 6

య దిదం లోకవిద్విష్టం, ఉదాహరథ సంగతాః
నైత న్మనసి వాక్యం మే, కిల్బిషం ప్రతిభాతి వః. 7

న మానుషీ రాక్షసస్య, భార్యా భవితు మర్హతి
కామం ఖాదత మాం సర్వాః, న కరిష్యామి వో వచః. 8

దీనో వా రాజ్యహీనో వా, యో మే భర్తా స మే గురుః
తం నిత్య మనురక్తాఽస్మి, యథా సూర్యం సువర్చలా. 9

యథా శచీ మహాభాగా, శక్రం సముపతిష్ఠతి
అరుంధతీ వసిష్ఠం చ, రోహిణీ శశినం యథా. 10

లోపాముద్రా యథా౽గస్త్యం, సుకన్యా చ్యవనం యథా
సావిత్రీ సత్యవంతం చ, కపిలం శ్రీమతీ యథా. 11

సౌదాసం మదయంతీవ, కేశినీ సగరం యథా
నైషధం దమయంతీవ, భైమీ పతి మనువ్రతా. 12

తథా౽హ మిక్ష్వాకువరం, రామం పతి మనువ్రతా
సీతాయా వచనం శ్రుత్వా, రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః. 13

భర్త్సయంతి స్మ పరుషైః, వాక్యైః రావణచోదితాః
అవలీన స్స నిర్వాక్యో, హనూమాన్ శింశుపాద్రుమే. 14

సీతాం సంతర్జయంతీ స్తాః, రాక్షసీ రశృణో త్కపిః
తా మభిక్రమ్య సంక్రుద్ధాః, వేపమానాం సమంతతః. 15

భృశం సంలిలిహుర్దీప్తాన్, ప్రలంబాన్ దశనచ్ఛదాన్
ఊచుశ్చ పరమక్రుద్ధాః, ప్రగృహ్యాశు పరశ్వథాన్. 16

నేయ మర్హతి భర్తారం, రావణం రాక్షసాధిపం
సా భర్త్స్యమానా భీమాభీ, రాక్షసీభి ర్వరాననా. 17

సా బాష్ప మపమార్జంతీ, శింశుపాం తా ముపాగమత్
తతస్తాం శింశుపాం సీతా, రాక్షసీభి స్సమావృతా. 18

అభిగమ్య విశాలాక్షీ, తస్థౌ శోకపరిప్లుతా
తాం కృశాం దీనవదనాం, మలినాంబర ధారిణీమ్. 19

భర్త్సయాంచక్రిరే సీతాం, రాక్షస్య స్తాం సమంతతః
తత స్తాం వినతా నామ, రాక్షసీ భీమదర్శనా. 20

అబ్రవీ త్కుపితాకారా, కరాళా నిర్ణతోదరీ
సీతే పర్యాప్త మేతావత్, భర్తు స్స్నేహో నిదర్శితః. 21

సర్వత్రాతికృతం భద్రే, వ్యసనా యోపకల్పతే,
పరితుష్టా౭స్మి భద్రంతే, మానుషస్తే కృతో విధిః. 22

మమాపి తు వచః పథ్యం, బ్రువంత్యాః కురు మైథిలి
రావణం భజ భర్తారం, భర్తారం సర్వరక్షసామ్. 23

విక్రాంతం రూపవంతం చ, సురేశ మివ వాసవం
దక్షిణం త్యాగశీలం చ, సర్వస్య ప్రియదర్శనమ్. 24

మానుషం కృపణం రామం, త్యక్త్వా రావణ మాశ్రయ
దివ్యాంగరాగా వైదేహి, దివ్యాభరణభూషితా. 25

అద్యప్రభృతి సర్వేషాం, లోకానా మీశ్వరీ భవ
అగ్నే స్స్వాహా యథా దేవీ, శచీ వేంద్రస్య శోభనే. 26

కిం తు రామేణ వైదేహి, కృపణేన గతాయుషా
ఏతదు క్తం చ మే వాక్యం, యది త్వం న కరిష్యసి. 27

అస్మి న్ముహూర్తే సర్వా స్త్వాం, భక్షయిష్యామహే వయం
అన్యా తు వికటా నామ. లంబమాన పయోధరా. 28

అబ్రవీ త్కుపితా సీతాం, ముష్టి ముద్యమ్య గర్జతీ
బహూ న్యప్రియరూపాణి, వచనాని సుదుర్మతే. 29

అనుక్రోశా న్మృదుత్వాత్ చ, సోఢాని తవ మైథిలి
న చ నః కురుషే వాక్యం, హితం కాలపురస్కృతమ్. 30

ఆనీతాఽసి సముద్రస్య, పార మన్యైర్దురాసదం
రావణాంతఃపురం ఘోరం, ప్రవిష్టా చాసి మైథిలి. 31

రావణస్య గృహే రుద్ధాం, అస్మాభిస్తు సురక్షితాం
న త్వాం శక్తః పరిత్రాతుం, అపి సాక్షాత్ పురందరః. 32

కురుష్వ హితవాదిన్యాః, వచనం మమ మైథిలి.
అల మశ్రుప్రపాతేన, త్యజ శోక మనర్థకమ్. 33

భజప్రీతిం ప్రహర్షం చ, త్యజైతాం నిత్యదైన్యతాం
సీతే రాక్షసరాజేన, సహ క్రీడ యథాసుఖమ్. 34

జానాసి హి యథా భీరు, స్త్రీణాం యౌవన మధ్రువం
యావ న్న తే వ్యతిక్రామేత్, తావ త్సుఖ మవాప్నుహి. 35

ఉద్యానాని చ రమ్యాణి, పర్వతోపవనాని చ
సహ రాక్షసరాజేన, చర త్వం మదిరేక్షణే. 36

స్త్రీసహస్రాణి తే సప్త, వశే స్థాస్యంతి సుందరి
రావణం భజ భర్తారం, భర్తారం సర్వరక్షసామ్. 37

ఉత్పాట్య వా తే హృదయం, భక్షయిష్యామి మైథిలి
యది మే వ్యాహృతం వాక్యం, న యథావ త్కరిష్యసి. 38

తత శ్చండోదరీ నామ, రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా
భ్రామయంతీ మహచ్ఛూలం, ఇదం వచన మబ్రవీత్. 39

ఇమాం హరిణలోలాక్షీం, త్రాసోత్కంపి పయోధరాం
రావణేన హృతాం దృష్ట్వా, దౌహృదో మే మహానభూత్. 40

యకృత్ ప్లీహ మథోత్పీడం, హృదయం చ సంబంధనం
అంత్రాణ్యపి తథా శీర్షం, ఖాదేయ మితి మే మతిః. 41

తతస్తు ప్రఘసా నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్
కంఠ మస్యా నృశంసాయాః, పీడయామ కి మాస్యతే. 42

నివేద్యతాం తతో రాజ్ఞే, మానుషీ సా మృతే తి హ
నాత్ర కశ్చన సందేహః, ఖాదతా మితి సవక్ష్యతి. 43

తత స్త్వజాముఖీ నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్
విశస్యేమాం తత స్సర్వాః, సమాన్ కురుత పీలుకాన్. 44

విభజామ తత స్సర్వాః, వివాదో మే న రోచతే,
పేయ మానీయతాం క్షిప్రం, లేహ్య ముచ్చావచం బహు. 45

తత శ్శూర్పణఖా నామ, రాక్షసీ వాక్య మబ్రవీత్
అజాముఖ్యా యదుక్తం హి, తదేవ మమ రోచతే. 46

సురా చానీయతాం క్షిప్రం, సర్వశోకవినాశినీ
మానుషం మాంస మాస్వాద్య, నృత్యామో౽థ నికుంభిలామ్. 47

ఏవం సంభర్త్స్యమానా సా, సీతా సురసుతోపమా
రాక్షసీభి స్సుఘోరాభిః, ధైర్య ముత్సృజ్య రోదితి. 48

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే చతుర్వింశస్సర్గః

పంచవింశస్సర్గః (25)

తథా తాసాం వదంతీనాం, పరుషం దారుణం బహు
రాక్షసీనా మసౌమ్యానాం, రురోద జనకాత్మజా. 1

ఏవ ముక్తా తు వైదేహీ, రాక్షసీభి ర్మనస్వినీ
ఉవాచ పరమత్రస్తా, బాష్పగద్గదయా గిరా. 2

న మానుషీ రాక్షసస్య, భార్యా భవితు మర్హతి,
కామం ఖాదత మాం సర్వాః, న కరిష్యామి వో వచః. 3

సా రాక్షసీ మధ్యగతా, సీతా సురసుతోపమా
న శర్మ లేభే దుఃఖార్తా, రావణేన చ తర్జితా. 4

వేపతే స్మాధికం సీతా, విశంతీ వాంగ మాత్మనః
వనే యూథపరిభ్రష్టా, మృగీ కోకై రివార్దితా. 5

సా త్వశోకస్య విపులాం, శాఖా మాలంబ్య పుష్పితాం
చింతయామాస భర్తారం, శోకే నోద్విగ్నమానసా. 6

సా స్నాపయంతీ విపులౌ, స్తనౌ నేత్రజలస్రవైః
చింతయంతీ న శోకస్య, తదాఽంత మధిగచ్ఛతి. 7

సా వేపమానా పతితా, ప్రవాతే కదళీ యథా
రాక్షసీనాం భయత్రస్తా, వివర్ణవదనాఽభవత్. 8

తస్యా స్సా దీర్ఘవిపులా, వేపంత్యా సీతయా తదా
దదృశే కంపినీ వేణీ, వ్యాళీవ పరిసర్పతీ. 9

సా నిశ్శ్వసంతీ దుఃఖార్తా, శోకోపహత చేతనా
ఆర్తా వ్యసృజ దశ్రూణి, మైథిలీ విలలాప హ. 10

హా రామే తి చ దుఃఖార్తా, హా పున 'ర్లక్ష్మణే'తి చ
హా శ్వశ్రు మమ కౌసల్యే, హా సుమిత్రే తి భామిని. 11

లోకప్రవాద స్సత్యో యం, పండితై స్సముదాహృతః
అకాలే దుర్లభో మృత్యుః, స్త్రియా వా పురుషస్య వా. 12

యత్రాహ మేవం క్రూరాభీ, రాక్షసీభి రిహార్దితా
జీవామి హీనా రామేణ, ముహూర్తమపి దుఃఖితా. 13

ఏషా ల్పపుణ్యా కృపణా, వినశిష్యా మ్యనాథవత్
సముద్రమధ్యే నౌః పూర్ణా, వాయువేగై రివాహతా. 14

భర్తారం తమపశ్యంతీ, రాక్షసీవశ మాగతా
సీదామి ఖలు శోకేన, కూలం తోయహతం యథా. 15

తం పద్మదళపత్రాక్షం, సింహవిక్రాంతగామినం
ధన్యాః పశ్యంతి మే నాథం, కృతజ్ఞం ప్రియవాదినమ్. 16

సర్వథా తేన హీనాయా, రామేణ విదితాత్మనా
తీక్ష్ణం విష మివాస్వాద్య, దుర్లభం మమ జీవితమ్. 17

కీదృశం తు మయా పాపం, పురా జన్మాంతరే కృతం
యే నేదం ప్రాప్యతే దుఃఖం, మయా ఘోరం సుదారుణమ్. 18

జీవితం త్యక్తు మిచ్ఛామి, శోకేన మహతా వృతా
రాక్షసీభిశ్చ రక్షంత్యా, రామో నాసాద్యతే మయా. 19

ధిగస్తు ఖలు మానుష్యం, ధిగస్తు పరవశ్యతాం
న శక్యం యత్పరిత్యక్తుం, ఆత్మచ్ఛందేన జీవితమ్. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే, చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం, శ్రీమత్సుందరకాండే పంచవింశ స్సర్గః

షడ్వింశస్సర్గః (26)

ప్రసక్తాశ్రుముఖీ త్యేవం, బ్రువంతీ జనకాత్మజా
అధోముఖముఖీ బాలా, విలప్తు ముపచక్రమే. 1

ఉన్మత్తేవ ప్రమత్తేవ, భ్రాంతచిత్తేవ శోచతీ
ఉపావృత్తా కిశోరీవ, వివేష్టంతీ మహీతలే. 2

రాఘవస్య ప్రమత్తస్య, రక్షసా కామరూపిణా
రావణేన ప్రమథ్యాహం, ఆనీతా క్రోశతీ బలాత్. 3

రాక్షసీవశ మాపన్నా, భర్త్స్యమానా సుదారుణం
చింతయంతీ సుదుఃఖార్తా, నాహం జీవితు ముత్సహే. 4

న హి మే జీవితైరర్థో, నై వార్థై ర్నచ భూషణైః
వసంత్యా రాక్షసీమధ్యే, వినా రామం మహారథమ్. 5

అశ్మసార మిదం నూనం, అథవా ప్యజరామరం
హృదయం మమ యేనేదం, న దుఃఖే నావశీర్యతే. 6

ధిక్మా మనార్యా మసతీం, యాఽహం తేన వినాకృతా
ముహూర్తమపి రక్షామి, జీవితం పాపజీవితా. 7

కా చ మే జీవితే శ్రద్ధా, సుఖే వా తం ప్రియం వినా
భర్తారం సాగరాంతాయాః, వసుధాయాః ప్రియం వదమ్. 8

భిద్యతాం భక్ష్యతాం వాపి, శరీరం విసృజా మ్యహం
న చా ప్యహం చిరం దుఃఖం, సహేయం ప్రియవర్జితా. 9

చరణేనాపి సవ్యేన, న స్పృశేయం నిశాచరం
రావణం కిం పునరహం, కామయేయం విగర్హితమ్. 10

ప్రత్యాఖ్యాతం న జానాతి, నాత్మానం నాత్మనః కులం
యో నృశంసస్వభావేన, మాం ప్రార్థయితు మిచ్ఛతి. 11

ఛిన్నా భిన్నా విభక్తా వా, దీప్తే వాగ్నౌ ప్రదీపితా
రావణం నోపతిష్ఠేయం, కిం ప్రలాపేన వ శ్చిరమ్. 12

ఖ్యాతః ప్రాజ్ఞః కృతజ్ఞశ్చ, సానుక్రోశశ్చ రాఘవః
సద్వృత్తో నిరనుక్రోశః, శంకే మద్భాగ్యసంక్షయాత్. 13

రాక్షసానాం సహస్రాణి, జనస్థానే చతుర్దశ
యే నై కేన నిరస్తాని, స మాం కిం నాభిపద్యతే. 14

నిరుద్ధా రావణే నాహం, అల్పవీర్యేణ రక్షసా
సమర్థః ఖలు మే భర్తా, రావణం హంతు మాహవే. 15

విరాధో దండకారణ్యే, యేన రాక్షసపుంగవః
రణే రామేణ నిహతః, స మాం కిం నాభిపద్యతే. 16

కామం మధ్యే సముద్రస్య, లంకేయం దుష్ప్రధర్షణా
న తు రాఘవబాణానాం, గతిరోధీహ విద్యతే. 17

కింను తత్కారణం యేన, రామో దృఢపరాక్రమః
రక్షసాఽపహృతాం భార్యాం, ఇష్టాం నాభ్యవపద్యతే. 18

ఇహస్థాం మాం న జానీతే, శంకే లక్ష్మణపూర్వజః
జానన్నపి హి తేజస్వీ, ధర్షణం మర్షయిష్యతి. 19

హృతేతి యోఽధిగత్వా మాం, రాఘవాయ నివేదయేత్
గృధ్రరాజోఽపి స రణే, రావణేన నిపాతితః. 20

కృతం కర్మ మహత్తేన, మాం తథాఽభ్యవపద్యతా
తిష్ఠతా రావణద్వంద్వే, వృద్ధేనాపి జటాయుషా. 21

యది మా మిహ జానీయాత్, వర్తమానాం స రాఘవః
అద్య బాణై రభిక్రుద్ధః, కుర్యాల్లోక మరాక్షసమ్. 22

విధమేచ్చ పురీం లంకాం, శోషయేచ్చ మహోదధిం
రావణస్య చ నీచస్య, కీర్తిం నామ చ నాశయేత్. 23

తతో నిహతనాథానాం, రాక్షసీనాం గృహే గృహే
యథాఽహ మేవం రుదతీ, తథా భూయో న సంశయః. 24

అన్విష్య రక్షసాం లంకాం, కుర్యా ద్రామ స్సలక్ష్మణః
న హి తాభ్యాం రిపు ర్దృష్టో, ముహూర్తమపి జీవతి. 25

చితాధూమాకులపథా, గృధ్రమండలసంకులా
అచిరేణ తు లంకేయం, శ్మశానసదృశీ భవేత్. 26

అచిరేణైవ కాలేన, ప్రాప్స్యా మ్యేవ మనోరథం
దుష్ప్రస్థానోఽయ మాఖ్యాతి, సర్వేషాం వో విపర్యయమ్. 27

యాదృశా నీహ దృశ్యంతే, లంకాయా మశుభాని వై
అచిరేణ తు కాలేన, భవిష్యతి హతప్రభా. 28

నూనం లంకా హతే పాపే, రావణే రాక్షసాధమే
శోషం యాస్యతి దుర్ధర్షా, ప్రమదా విధవా యథా. 29

పుణ్యోత్సవసముత్థా చ, నష్టభర్త్రీ స రాక్షసీ
భవిష్యతి పురీ లంకా, నష్టభర్త్రీ యథాఽంగనా. 30

నూనం రాక్షసకన్యానాం, రుదంతీనాం గృహేగృహే
శ్రోష్యామి నచిరాదేవ, దుఃఖార్తానా మిహ ధ్వనిమ్. 31

సాంధకారా హతద్యోతా, హతరాక్షసపుంగవా
భవిష్యతి పురీ లంకా, నిర్దగ్ధా రామసాయకైః. 32

యది నామ స శూరో మాం, రామో రక్తాంతలోచనః
జానీయా ద్వర్తమానాం హి, రావణస్య నివేశనే. 33

అనేన తు నృశంసేన, రావణే నాధమేన మే
సమయో యస్తు నిర్దిష్టః, తస్య కాలోఽ_యమాగతః. 34

అకార్యం యే న జానంతి, నైరృతా పాపకారిణః
అధర్మాత్తు మహోత్పాతో, భవిష్యతి హి సాంప్రతమ్. 35

నైతే ధర్మం విజానంతి, రాక్షసాః పిశితాశనాః
ధృవం మాం ప్రాతరాశార్థే, రాక్షసః కల్పయిష్యతి. 36

సాఽ_హం కథం కరిష్యామి, తం వినా ప్రియదర్శనం
రామం రక్తాంతనయనం, అపశ్యంతీ సుదుఃఖితా. 37

యది కశ్చిత్ప్రదాతామే, విషస్యాద్య భవే దిహ
క్షిప్రం వైవస్వతం దేవం, పశ్యేయం పతినా వినా. 38

నా జానా జ్జీవతీం రామః, స మాం లక్ష్మణపూర్వజః
జానంతౌ తౌ న కుర్యాతాం, నోర్వ్యాం హి మమ మార్గణమ్. 39

నూనం మమైవ శోకేన, స వీరో లక్ష్మణాగ్రజః
దేవలోకమితో యాతః, త్యక్త్వా దేహం మహీతలే. 40

ధన్యా దేవా స్సంగధర్వాః, సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
మమ పశ్యంతి యే నాథం, రామం రాజీవలోచనమ్. 41

అథవా న హి తస్యార్థో, ధర్మకామస్య ధీమతః
మయా రామస్య రాజర్షేః, భార్యయా పరమాత్మనః. 42

దృశ్యమానే భవే త్ప్రీతిః, సౌహృదం నాస్త్యపశ్యతః
నాశయంతి కృతఘ్నాస్తు, న రామో నాశయిష్యతి. 43

కిం ను మే న గుణాః కేచిత్, కింవా భాగ్యక్షయో మమ
యాఽహం సీదామి రామేణ, హీనా ముఖ్యేన భామినీ. 44

శ్రేయో మే జీవితా న్మర్తుం, విహీనాయా మహాత్మనః
రామా దక్లిష్టచారిత్రాత్, శూరాత్ శత్రునిబర్హణాత్. 45

అథవా న్యస్త శస్త్రౌ తౌ, వనే మూలాఫలాశినౌ
భ్రాతరౌ హి నరశ్రేష్ఠౌ, సంవృత్తౌ వనగోచరౌ. 46

అథవా రాక్షసేంద్రేణ రావణేన దురాత్మనా
ఛద్మనా సాదితౌ శూరౌ, భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ. 47

సాఽహ మేవం గతే కాలే, మర్తు మిచ్ఛామి సర్వథా
న చ మే విహితో మృత్యుః, అస్మిన్ దుఃఖేఽపి వర్తతి. 48

ధన్యాః ఖలు మహాత్మానో, మునయ స్త్యక్తకిల్బిషాః
జితాత్మానో మహాభాగాః, యేషాం న స్తః ప్రియా ప్రియే. 49

ప్రియా న్న స్సంభవే ద్దుఃఖం, అప్రియా దధికం భయం
తాభ్యాం హి యే వియుజ్యంతే, నమ స్తేషాం మహాత్మనామ్. 50

సాఽహం త్యక్తా ప్రియార్థేణ, రామేణ విదితాత్మనా,
ప్రాణాం స్త్యక్ష్యామి పాపస్య, రావణస్య గతావశమ్. 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే షడ్వింశ స్సర్గః

సప్తవింశ స్సర్గః (27)

ఇత్యుక్తా స్సీతయా ఘోరాః, రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
కాశ్చి జ్జగ్ము స్తదాఖ్యాతుం, రావణస్య తరస్వినః. 1

తత స్సీతా ముపాగమ్య, రాక్షస్యో ఘోరదర్శనాః
పునః పరుష మేకార్థం, అనర్థార్థ మథాబ్రువన్. 2

అద్యేదానీం తవానార్యే, సీతే పాపవినిశ్చయే
రాక్షస్యో భక్షయిష్యంతి, మాంసమేత ద్యథాసుఖమ్. 3

సీతాం తాభి రనార్యాభిః, దృష్ట్వా సంతర్జితాం తదా
రాక్షసీ త్రిజటా వృద్ధా, శయానా వాక్య మబ్రవీత్. 4

ఆత్మానం ఖాదతా నార్యా, న సీతాం భక్షయిష్యథ
జనకస్య సుతా మిష్టాం, స్నుషాం దశరథస్య చ. 5

స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో, దారుణో రోమహర్షణః
రాక్షసానా మభావాయ, భర్తు రస్యా జయాయ చ. 6

ఏవ ముక్తా స్త్రిజటయా, రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః
సర్వా ఏవాబ్రువ న్భీతాః, త్రిజటాం తా మిదం వచః. 7

కథయస్వ త్వయా దృష్టః, స్వప్నోయం కీదృశోనిశి
తాసాం శ్రుత్వా తు వచనం, రాక్షసీనాం ముఖాచ్చ్యుతమ్. 8

ఉవాచ వచనం కాలే, త్రిజటా స్వప్న సంశ్రితం
గజదంతమయీం దివ్యాం, శిబికా మంతరిక్షగామ్. 9

యుక్తాం హంససహస్రేణ, స్వయ మాస్థాయ రాఘవః
శుక్లమాల్యాంబరధరో, లక్ష్మణేన సహాగతః. 10

స్వప్నే చాద్య మయా దృష్టా, సీతా శుక్లాంబరావృతా
సాగరేణ పరిక్షిప్తం, శ్వేతం పర్వత మాస్థితా. 11

రామేణ సంగతా సీతా, భాస్కరేణ ప్రభా యథా
రాఘవశ్చ మయా దృష్టః, చతుర్దంతం మహాగజమ్. 12

ఆరూఢ శ్శైలసంకాశం, చచార సహలక్ష్మణః
తతస్తౌ నరశార్దూలౌ, దీప్యమానౌ స్వతేజసా. 13

శుక్లమాల్యాంబరధరౌ, జానకీం పర్యుపస్థితౌ
తత స్తస్య నగస్యాగ్రే, హ్యాకాశస్థస్య దంతినః. 14

భర్త్రా పరిగృహీతస్య, జానకీ స్కంధ మాశ్రితా
భర్తు రంకా త్సముత్పత్య, తతః కమలలోచనా 15

చంద్రసూర్యౌ మయా దృష్టా, పాణినా పరిమార్జతీ
తత స్తాభ్యాం కుమారాభ్యాం, ఆస్థిత స్స గజోత్తమః. 16

సీతయా చ విశాలాక్ష్యాః, లంకాయా ఉపరిస్థితః
పాండురర్షభయుక్తేన, రథే నాష్టయుజా స్వయమ్. 17

ఇహోపయాతః కాకుత్స్థః, సీతయా సహ భార్యయా
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా, విమానే పుష్పకే స్థితః. 18

ఆరుహ్య పుష్పకం దివ్యం, విమానం సూర్యసన్నిభం
ఉత్తరాం దిశ మాలోక్య, జగామ పురుషోత్తమః 19

ఏవం స్వప్నే మయా దృష్టో, రామో విష్ణుపరాక్రమః
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా, సీతయా సహ రాఘవః. 20

న హి రామో మహాతేజాః, శక్యో జేతుం సురాసురైః
రాక్షసై ర్వాపి చాన్యై ర్వా, స్వర్గః పాపజనై రివ. 21

రావణశ్చ మయా దృష్టః, క్షితౌ తైలసముక్షితః
రక్తవాసాః పిబ న్మత్తః, కరవీరకృతస్రజః. 22

విమానా త్పుష్పకా దద్య, రావణః పతితో భువి
కృష్యమాణః స్త్రియా దృష్టో, ముండః కృష్ణాంబరః పునః. 23

రథేన ఖరయుక్తేన, రక్తమాల్యానులేపనః
పిబం స్తైలం హస న్నృత్యన్, భ్రాంతచిత్తాకులేంద్రియః. 24

గర్దభేన యయౌ శీఘ్రం, దక్షిణాం దిశ మాస్థితః
పునరేవ మయా దృష్టో, రావణో రాక్షసేశ్వరః. 25

పతితోఽవాక్ఛిరా భూమౌ, గర్దభా ద్భయమోహితః
సహసోత్థాయ సంభ్రాంతో, భయార్తో మదవిహ్వలః. 26

ఉన్మత్త ఇవ దిగ్వాసా, దుర్వాక్యం ప్రలప న్భృశం
దుర్గంధం దుస్సహం ఘోరం, తిమిరం నరకోపమమ్. 27

మలపంకం ప్రవిశ్యాశు, మగ్న స్తత్ర స రావణః
కంఠే బద్ధ్వా దశగ్రీవం, ప్రమదా రక్తవాసినీ. 28

కాళీ కర్దమలిప్తాంగీ, దిశం యామ్యాం ప్రకర్షతి
ఏవం తత్ర మయా దృష్టః, కుంభకర్ణో నిశాచరః. 29

రావణస్య సుతా స్సర్వే, దృష్టాః తైలసముక్షితాః
వరాహేణ దశగ్రీవః, శింశుమారేణ చేంద్రజిత్. 30

ఉష్ట్రేణ కుంభకర్ణ శ్చ, ప్రయాతో దక్షిణాం దిశం
ఏక స్తత్ర మయా దృష్టః, శ్వేతచ్ఛత్రో విభీషణః. 31

శుక్లమాల్యాంబరధరః, శుక్లగంధానులేపనః
శంఖదుందుభినిర్ఘోషైః, నృత్తగీతై రలంకృతః. 32

ఆరుహ్య శైలసంకాశం, మేఘస్తనితనిస్వనం
చతుర్దంతం గజం దివ్యం, ఆస్తే తత్ర విభీషణః. 33

చతుర్భి స్సచివై స్సార్ధం, వైహాయస ముపస్థితః
సమాజశ్చ మయా దృష్టో, గీతవాదిత్రనిస్వనః. 34

పిబతాం రక్తమాల్యానాం, రక్షసాం రక్తవాససాం
లంకా చేయం పురీ రమ్యా, సవాజిరథ కుంజరా. 35

సాగరే పతితా దృష్టా, భగ్న గోపురతోరణా
లంకా దృష్టా మయా స్వప్నే, రావణే నాభిరక్షితా. 36

దగ్ధా రామస్య దూతేన, వానరేణ తరస్వినా
పీత్వా తైలం ప్రనృత్తాశ్చ, ప్రహసంత్యో మహాస్వనాః. 37

లంకాయాం భస్మరూక్షాయాం, ప్రవిష్టా రాక్షసస్త్రియః
కుంభకర్ణాదయ శ్చే మే, సర్వే రాక్షసపుంగవాః. 38

రక్తం నివసనం గృహ్య, ప్రవిష్టా గోమయ హ్రదే
అపగచ్ఛత నశ్యధ్వం, సీతా మాప స రాఘవః. 39

ఘాతయే త్పరమామర్షీ, సర్వై స్సార్థం హి రాక్షసైః
ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం, వనవాస మనువ్రతామ్. 40

భర్త్సితాం తర్జితాం వాపి, నానుమంస్యతి రాఘవః
తదలం క్రూరవాక్యై ర్వః, సాంత్వ మే వాభిదీయతామ్. 41

అభియాచామ వైదేహీం, ఏతద్ధి మమ రోచతే
యస్యా మేవంవిధ స్స్వప్నో, దుఃఖితాయాం ప్రదృశ్యతే. 42

సా దుఃఖై ర్వివిధై ర్ముక్తా, ప్రియం ప్రాప్నో త్యనుత్తమం
భర్త్సితా మపి యాచధ్వం, రాక్షస్యః కిం వివక్షయా. 43

రాఘవాద్ధి భయం ఘోరం, రాక్షసానా ముపస్థితం
ప్రణిపాతప్రసన్నా హి, మైథిలీ జనకాత్మజా. 44

అల మేషా పరిత్రాతుం, రాక్షస్యో మహతో భయాత్
అపి చాస్యా విశాలాక్ష్యాః, న కించి దుపలక్షయే. 45

విరూప మపి చాంగేషు, సుసూక్ష్మ మపి లక్షణం
ఛాయా వైగుణ్యమాత్రం తు, శంకే దుఃఖ ముపస్థితమ్. 46

అదుఃఖార్హా మిమాం దేవీం వైహాయస ముపస్థితాం
అర్థసిద్ధిం తు వైదేహ్యాః, పశ్యా మ్యహ ముపస్థితామ్. 47

రాక్షసేంద్రవినాశం చ, విజయం రాఘవస్య చ
నిమిత్తభూత మేత త్తు, శ్రోతు మస్యా మహ త్ప్రియమ్. 48

దృశ్యతే చ స్ఫురచ్చక్షుః, పద్మపత్ర మివాయతం
ఈషచ్చ హృషితో వాస్యా, దక్షిణాయా హ్యదక్షిణః. 49

అకస్మా దేవ వైదేహ్యాః, బాహు రేకః ప్రకంపతే
కరేణుహస్తప్రతిమః, సవ్య శ్చోరు రనుత్తమః. 50

వేపమాన స్సూచయతి, రాఘవం పురత స్థ్సితం.

పక్షీ చ శాఖానిలయః ప్రహృష్టః
పునః పున శ్చోత్తమ సాంత్వవాదీ
సుస్వాగతాం వాచ ముదీరయానః
పునః పున శ్చోదయతీవ హృష్టః. 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే సప్తవింశస్సర్గః

అష్టావింశ స్సర్గః (28)

సా రాక్షసేంద్రస్య వచో నిశమ్య, తద్రావణ స్యాప్రియ మప్రియార్తా
సీతా వితత్రాస యథా వనాంతే, సింహాభిపన్నా గజరాజకన్యా. 1

ప్రతిరోజు రామాయణ పారాయణ పూర్తి అయిన తరువాత చదువవలసిన శ్లోకములు

ఏవ మేతత్ పురావృత్తమ్, ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః,
ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం, బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్. 1

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం, కుతస్తేషాం పరాభవః,
యేషా మిందీవరశ్యామో, హృదయే సుప్రతిష్ఠితః. 2

కాలే వర్షతు పర్జన్యః, పృథివీ సస్యశాలినీ,
దేశోఽయం క్షోభరహితో, బ్రాహ్మణా స్సంతు నిర్భయా. 3

కావేరీ వర్ధతాం కాలే, కాలే వర్షతు వాసవః,
శ్రీరంగనాథో జయతు, శ్రీరంగశ్రీశ్చ వర్ధతామ్. 4

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం, న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః,
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం, లోకా స్సమస్తాస్సుఖినో భవంతు. 5

మంగళం కోసలేంద్రాయ, మహనీయ గుణాబ్ధయే,
చక్రవర్తి తనూజాయ, సార్వభౌమాయ మంగళమ్. 6

వేద వేదాంతవేద్యాయ, మేఘశ్యామల మూర్తయే,
పుంసాం మోహనరూపాయ, పుణ్య శ్లోకాయ మంగళమ్. 7

విశ్వామిత్రాంతరంగాయ, మిథిలానగరీపతేః,
భాగ్యానాం పరిపాకాయ, భవ్యరూపాయ మంగళమ్. 8

పితృభక్తాయ సతతం, భ్రాతృభిః సహసీతయా,
నందితాఖిల లోకాయ, రామభద్రాయ మంగళమ్. 9

త్యక్త సాకేతవాసాయ, చిత్రకూటవిహారిణే,
సేవ్యాయ సర్వయమినాం, ధీరోదాత్తాయ మంగళమ్. 10

సౌమిత్రిణా చ జానక్యా, చాపబాణాసిధారిణే,
సంసేవ్యాయ సదా భక్త్యా, స్వామినే మమ మంగళమ్. 11

దండకారణ్య వాసాయ, ఖండితామరశత్రవే,
గృధ్రరాజాయ భక్తాయ, ముక్తిదాయాఽస్తు మంగళమ్. 12

సాదరం శబరీదత్త, ఫలమూలాభిలాషిణే,
సౌలభ్య పరిపూర్ణాయ, సత్త్వోద్రిక్తాయ మంగళమ్. 13

హనుమత్సమవేతాయ, హరీశాభీష్టదాయినే,
వాలి ప్రమథనాయాస్తు, మహాధీరాయ మంగళమ్. 14

శ్రీమతే రఘువీరాయ, సేతూల్లంఘిత సింధవే,
జిత రాక్షసరాజాయ, రణధీరాయ మంగళమ్. 15

ఆసాద్య నగరీం దివ్యామ్, అభిషిక్తాయ సీతయా,
రాజాధిరాజరాజాయ, రామభద్రాయ మంగళమ్. 16

మంగళా శాసనపరైః, మదాచార్య పురోగమైః,
సర్వైశ్చ పూర్వైరాచార్యైః, సత్కృతాయాస్తు మంగళమ్. 17

యదక్షర పదభ్రష్టం, మాత్రా హీనంతు యద్భవేత్,
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ, నారాయణ నమోస్తుతే. 18

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా, బుధ్యాఽఽత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్,
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై, నారాయణాయేతి సమర్పయామి. 19

శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి.